

BIOLOGISKE FAKTORER I HAVBRUK – DE USYNLIGE FARENE.

Kristine B. Steinhovden

SINTEF OCEAN

Hirtshals 31.05.17

Det lurder mange slags farer i havet..

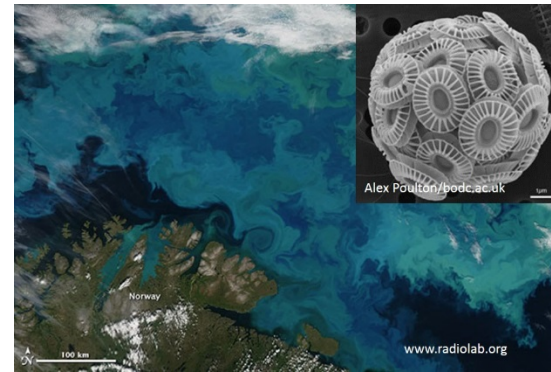

Noen er åpenbare. Andre kun for det trente øyet med riktig forstørrelsesutstyr..

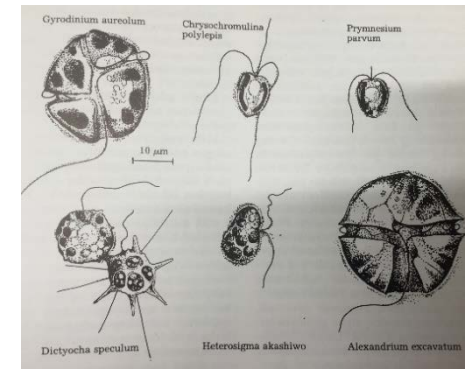
- **Alger**
  - Kiselalger
  - Dinoflagellater
  - Svepeflagellater
  - Kalkflagellater
  - Nåleflagellater

- **Maneter**
  - Ribbemaneter
  - Stormaneter
  - Småmaneter
  - Kolonimaneter

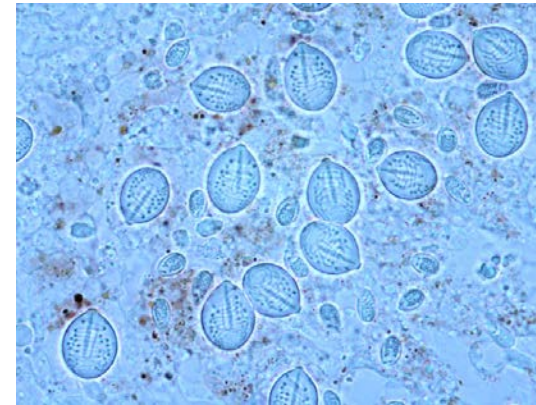
- **Annet dyreplankton**
  - Pigghuder
  - Skjell
- **Begroingsarter**
  - Hydroider
  - Brunslil

Emiliana huxleyi

Diverse skadelig phytoplankton

Nesleceller av *Pelagica noctiluca*

Pleurobranchia pileus

Dinophysis acuta

Mytilus edulis larver

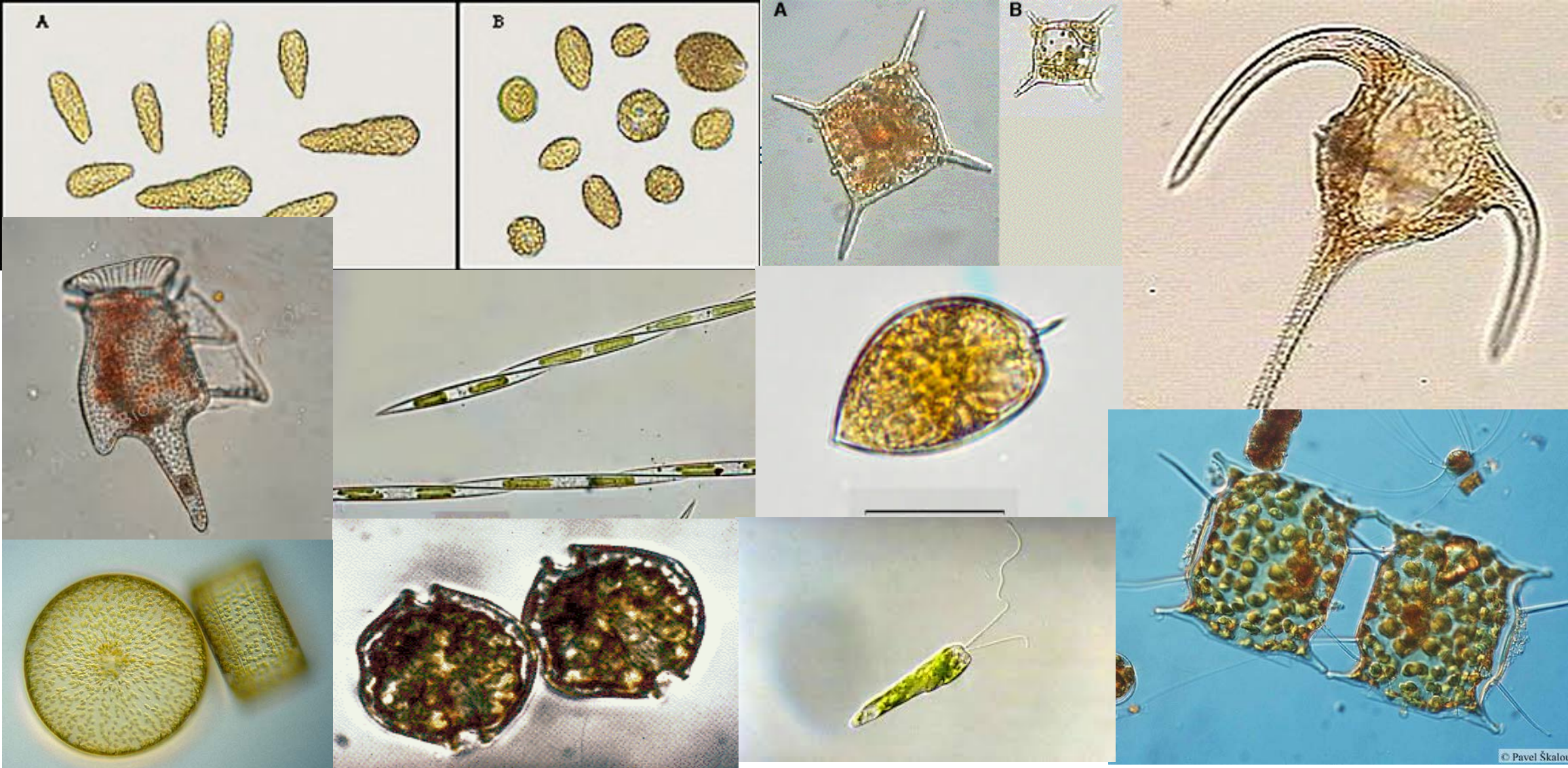
Ectopleura sp.

Chaetoseros concavicornis

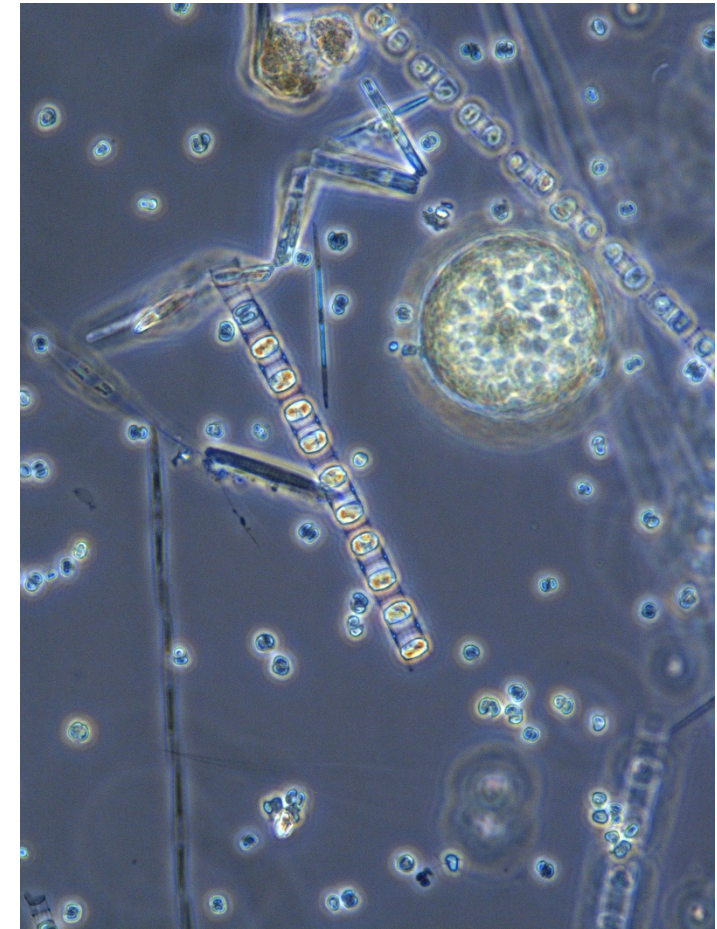
Mikroalger – små men viktige for alt liv på jorden

Algeoppblomstringer er vanlige fenomen i Norge, hva bestemmer hva som blomstrer hvor og når?

- Algeoppblomstringer som gir høy biomasse
  - Algeoppblomstringer som er skadelige for fisk
  - Akkumulering av algetoksiner i skjell
-
- Næringsalter
  - Lys
  - Temperatur
  - Vær, vind og strøm

Algeoppblomstringer med høy biomasse

- Algeoppblomstringer kan forekomme svært lokalt
- Høy biomasse eller stort antall celler
- Skadelige effekter grunnet svært høy tetthet
- Oksygenmangel grunnet høy respirasjon i vannsøylen, eller nedbryting av biologisk materiale om natta.
- Høy oksygenmetning i vannsøylen grunnet høy fotosyntese-aktivitet på dagtid.
- Misfarging av vannet, skumdannelse på overflaten, villfisk forlater området
- Ikke direkte skadelig for fisk, men kan føre til økt stress og ubehag
- Eks på arter: *Phaeocystis*, *Triplos*, *Leptocylindrus* osv.

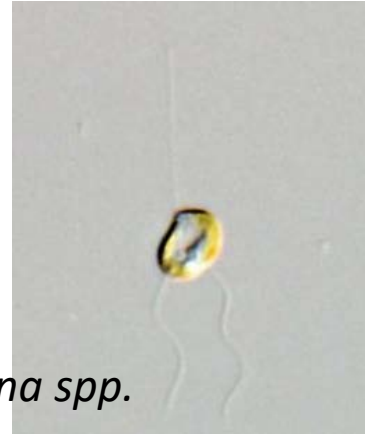
Algeoppblomstringer som er skadelige for fisk

- Alger som produserer toksiner eller andre kjemiske forbindelser
- Icthyotoksiner - giftstoffer og forgiftningsmekanismer som er helt eller delvis kjent

- Eks;

Karenia spp.

Chrysochromulina spp.

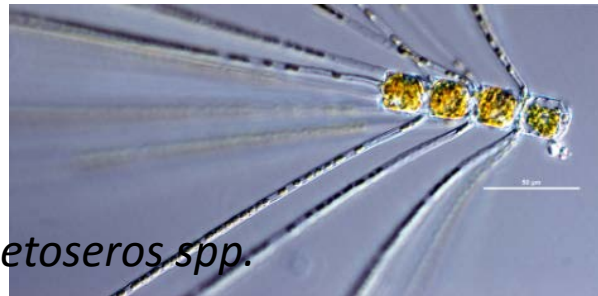

Prymnesium spp.

Foto: Gert Hansen

- Alger som har strukturer som kan gi mekaniske skader på fisken
- Punkterer celler i gjellene, produserer slim som tetter gjeller

- Eks;

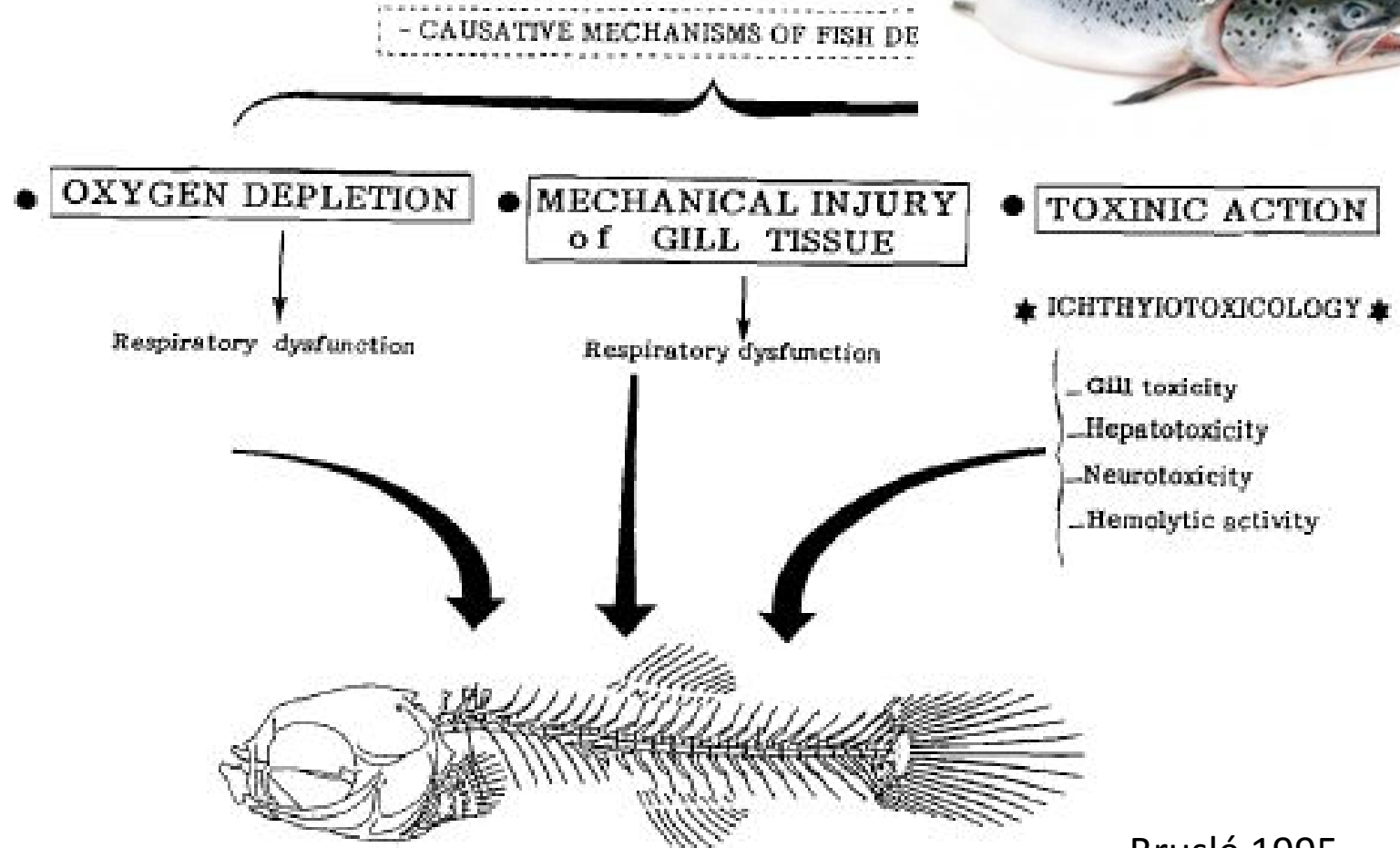
Chaetoseros spp.

Pseudochattonella spp.

Hvordan virker de skadelige algene på fisken

- Mengde/tetthet – stress/fysiske skader
- Eksponeringstid – stress/fysiske skader
- Toksiner – oftest gjelleskader, men også lever- og nerveskader eller blødninger

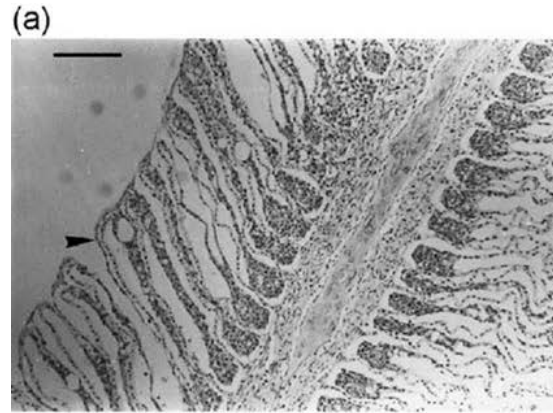

Kjente oppblomstringer i Norge:

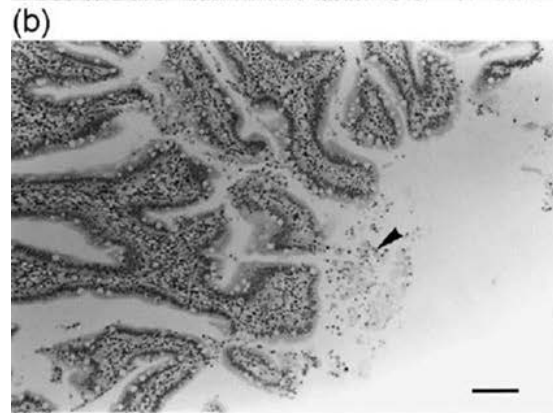

- *Gyrodinium aureolum* 1981 og 1982 langs hele norskekysten fra Skagerrak til Troms
- *Chrysochromulina polylepis* 1988 – mai/juni fra Gøteborg til Haugesund. 800 tonn oppdrettsfisk + mye villfisk.
- *Chrysochromulina leadbeateri* 1991 – mai/juni i indre deler av Lofoten.
- *Prymnesium spp* – juli/august 1989 til 1996. Ryfylket
- *Pseudochattonella verruculosa* - mai 1998 ved Sørvest Norge. Også tilstedeværelse av *Heterosigma akashiwo* og *Dictyocha speculum* (naken) under denne episoden.
- *Pseudochattonella verruculosa* tilbake ved Skagerrak i 2016 og 2017 uten offisielle tapstall.
- Chile har slitt med skadelige oppblomstringer i 2016 og 2017

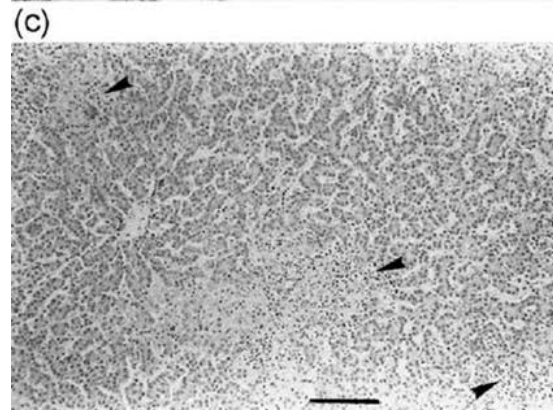
Chaetoseros wighamii - kiselalge

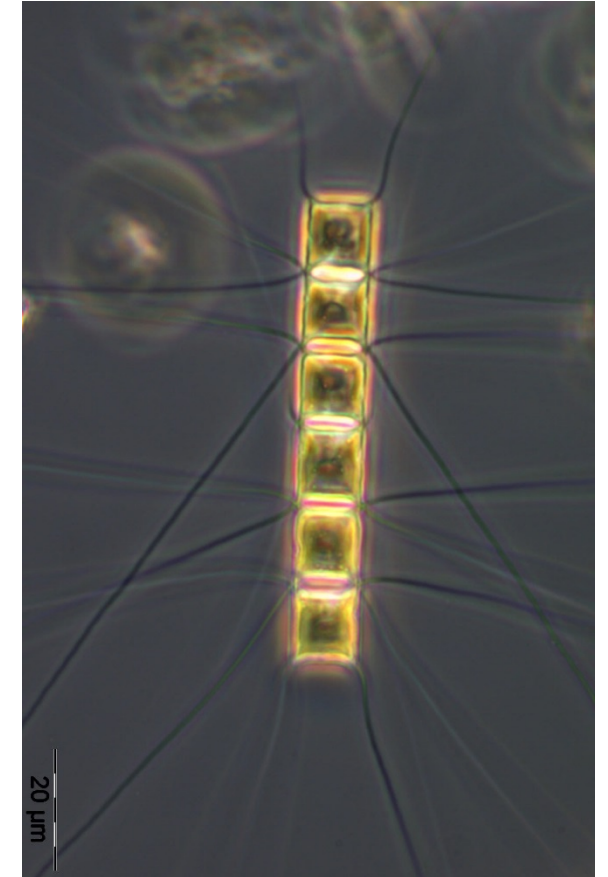
Gjeller:
Pilen viser "svulst-dannelser"/separasjon i gjellevevet.

Tarm:
Pilen viser cellenekroser i tarmvev.

Lever:
Pilene viser punktblødninger i leveren.

Treasurer et. al 2003

Prymnesium polylepis (tidl. Chrysochromulina polylepis)

- 1988
- Fra Gøteborg til Haugesund
- Ca 800 tonn oppdrettslaks døde
- Svært mye villfisk forsvant – horngjel, samt larvestadiet til sei, torsk, hvitting og lyr
- Toksinet ikke isolert
- Ødelegger epithel-celler spesielt på gjellene
- Fisken klarer ikke opprettholde ione-balansen grunnet dårlig osmoregulering.

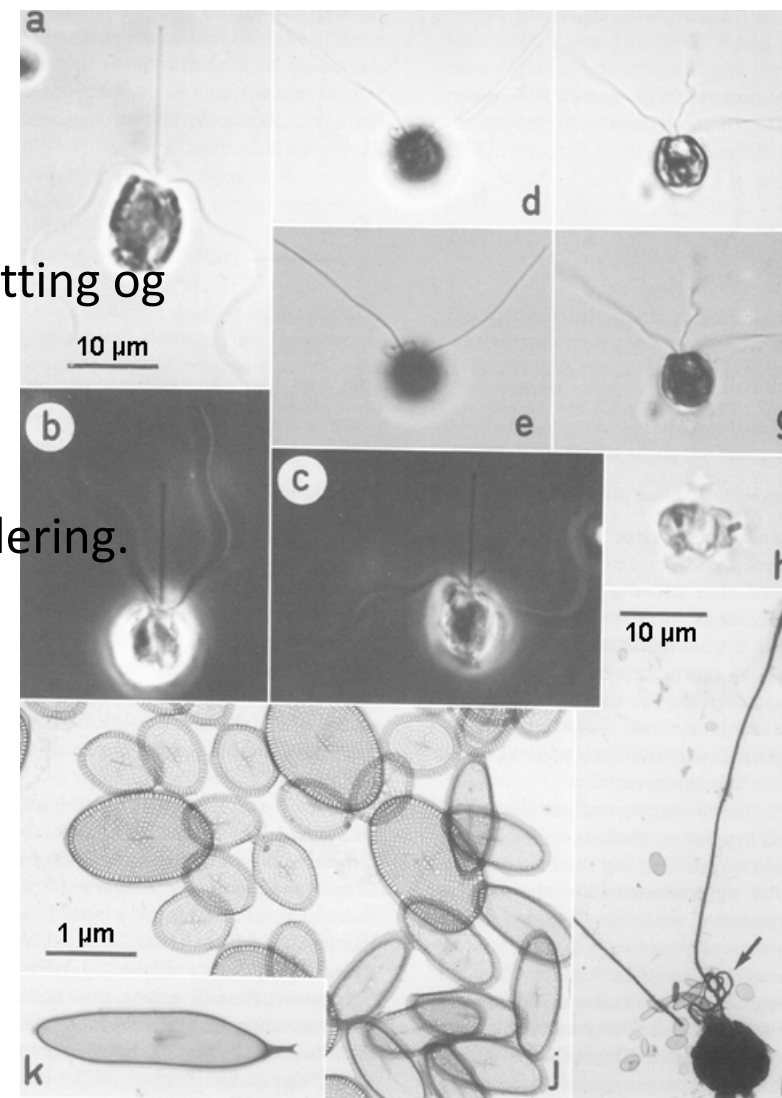
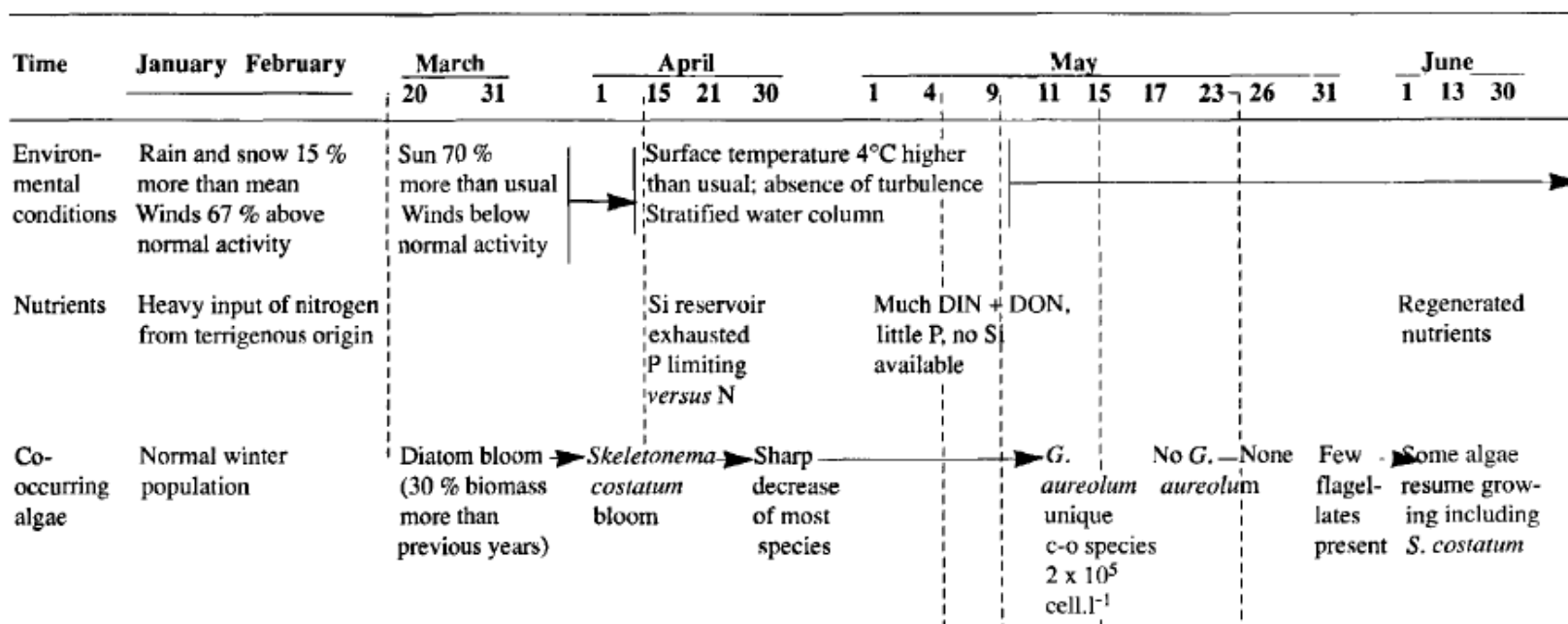
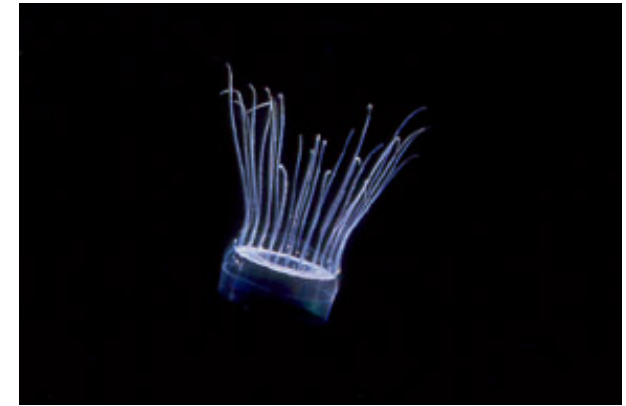

Foto: Jacob Larsen

Maneter

- Masseinvasjon av oseaniske arter fra Atlanterhavsstrømmen.
- Oppblomstring av lokale arter.
- Nesleceller som inneholder toksiner som kan være giftige for fisk
- Reduserer oksygenet i vannet
- Blokkerer gjeller
- Redusert appetitt, endret atferd, brannskader i skinn, øyeskader, død (maneter eller rester i gjellene).

Hvordan kan skjørt påvirke biologiske faktorer?

- Avhenger av hvilke type skjørt man velger
- Lite vannutskiftning i øvre lag av vannet?
- Kombinasjon fôring og lite vannutskiftning – opphopning av næringssalter som kan gi bedre vilkår for alger?
- Hva gjør det med oksygenivået i merden?
- Kan skjørt hindre manet-invasjon eller bare hindre maneter i å komme seg ut igjen?
- Forslag?

Teknologi for et bedre samfunn